

Sotsiaalhoolekande seaduse ja sotsiaalseadustiku üldosa seaduse muutmise seadus (erihoolekandeteenused)

§ 1. Sotsiaalhoolekande seaduse muutmine

Sotsiaalhoolekande seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 13² lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;
- 2) paragrahvi 13² lõikes 5 asendatakse sõnad „osutamise suunamisotsuse“ sõnadega „õigustatuse otsuse“;
- 3) paragrahvi 15 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kohaliku omavalitsuse üksus töötleb isiku abivajaduse hindamisel isiku üldandmeid, andmeid toimetuleku, ühiskonnaelus osalemise, sealhulgas tegevusvõime ja elukeskkonna kohta.

(2²) Kohaliku omavalitsuse üksus võib isiku abivajaduse väljaselgitamisel kasutada Sotsiaalkindlustusameti tehtud sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse ja erihoolekandeteenuse vajaduse hindamise andmeid toimetuleku, ühiskonnaelus osalemise, sealhulgas tegevusvõime ja elukeskkonna kohta, välja arvatud isiku psüühikahäire diagnoosi andmeid.“;
- 4) paragrahvi 62 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Sotsiaalkindlustusamet võib isiku sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vajaduse hindamisel kasutada kohaliku omavalitsuse üksuse tehtud abivajaduse hindamise andmeid toimetuleku, ühiskonnaelus osalemise, sealhulgas tegevusvõime ja elukeskkonna kohta, välja arvatud isiku majandusliku olukorra andmeid.“;
- 5) paragrahvi 63 lõike 2 punktist 1 ja § 70 lõikest 8 jäetakse välja tekstiosa „tööharjutuse,“;
- 6) paragrahvi 63 lõike 2 punktis 1 asendatakse tekstiosa „tugiisikuga töötamise, töötamiseks vajaliku abivahendi ja“ tekstiosaga „tervisepiiranguga inimese töötamise toetamise raames pakutava tugiisikuga töötamise ja tööalase abivahendi ning“;
- 7) paragrahvi 70 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „saamiseks“ tekstiosaga „, välja arvatud juhul, kui Sotsiaalkindlustusamet hindab isiku erihoolekandeteenuse vajadust erihoolekandeteenuse õigustatuse otsuse kehtivuse ajal“;
- 8) paragrahvi 70 lõigetes 1¹, 8 ja 9 asendatakse sõnad „osutamise otsustamisel“ sõnadega „õigustatuse üle otsustamisel“;
- 9) paragrahvi 70 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Erihoolekandeteenuse saamise taotlusel esitatakse taotleja ja tema seadusliku esindaja üldandmed.“;

10) paragrahvi 70 lõike 2 sissejuhatavat lauseosa täiendatakse pärast sõna „vajadust“ sõnadega „ja selle kiireloomulisust“;

11) paragrahvi 70 lõike 2 punkti 7 täiendatakse pärast sõna „otsuses“ sõnadega „või puude raskusastme tuvastamise käigus koostatud arvamuses ja puude raskusastme tuvastamise otsuses“;

12) paragrahvi 70 lõiget 2 täiendatakse punktiga 8 järgmises sõnastuses:

„8) hariduse ja õppimise andmed.“;

13) paragrahvi 70 täiendatakse lõigetega 2¹–2³ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Sotsiaalkindlustusamet töötleb isiku erihoolekandeteenuse vajaduse hindamisel isiku üldandmeid, andmeid toimetuleku, ühiskonnaelus osalemise, sealhulgas tegevusvõime ja elukeskkonna kohta.

(2²) Sotsiaalkindlustusamet võib isiku erihoolekandeteenuse vajaduse hindamisel kasutada kohaliku omavalitsuse üksuse tehtud abivajaduse hindamise andmeid toimetuleku, ühiskonnaelus osalemise, sealhulgas tegevusvõime ja elukeskkonna kohta, välja arvatud isiku majandusliku olukorra andmeid.

(2³) Sotsiaalkindlustusamet võib isiku erihoolekandeteenuse vajaduse hindamisel kasutada õppeasutuse õpilase individuaalse arengu jälgimise andmeid, mis hõlmavad tema huvisid, sotsiaalseid oskusi, tunnetusprotsesside iseärasusi, õpimotivatsiooni, tööharjumusi, toimetulekut õppetöös ja tugispetsialistide soovitusi.“;

14) paragrahvi 70 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „erihoolekandeteenuse osutamise või sellest keeldumise“ tekstiosaga „, kas isikul on õigus saada erihoolekandeteenust“;

15) paragrahvi 70 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Isik esitab Sotsiaalkindlustusametile pärast erihoolekandeteenuse vajaduse tuvastamist andmed teenuse saamise koha ja aja kohta.“;

16) paragrahvi 70 lõikes 6 asendatakse sõna „osutamise“ sõnadega „õigustatuse otsuse“;

17) paragrahvi 70 lõiget 7 täiendatakse pärast sõna „esitatavate“ sõnadega „ja teenust saama suunamiseks vajalike“;

18) paragrahvi 70 lõikes 8 asendatakse tekstiosa „tugiisikuga töötamise“ tekstiosaga „tervisepiiranguga inimese töötamise toetamise raames pakutava tugiisikuga töötamise“;

19) paragrahvi 71 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui Sotsiaalkindlustusamet on volitanud erihoolekandeteenuse osutamise lepinguga täitmiseks kohaliku omavalitsuse üksusele, ei väljasta Sotsiaalkindlustusamet taotlejale suunamisotsust selle erihoolekandeteenuse osutaja juures teenuse saamiseks, kui taotleja ei ole selle kohaliku omavalitsuse üksuse rahvastikuregistrijärgne elanik.

(1²) Käesoleva paragrahvi lõiget 1¹ ei kohaldata erihoolekandeteenuse osutaja nõusolekul ega juhul, kui Sotsiaalkindlustusamet suunab isiku ööpäevaringset erihooldusteenust saama

kohtumääruse alusel. Erihoolekandeteenuse osutaja nõusolek kehtib kuni isiku erihoolekandeteenuse vajaduse lõppemiseni.“;

20) paragrahvi 71 lõike 2 punkt 7 tunnistatakse kehtetuks;

21) paragrahvi 71 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Sotsiaalkindlustusamet edastab erihoolekandeteenuse osutajale teenusekoha ettevalmistamiseks isiku ja tema eestkostja üldandmed ning andmed isiku toimetuleku, ühiskonnaelus osalemise, sealhulgas tegevusvõime ja elukeskkonna kohta.“;

22) paragrahvi 71 lõike 6 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Erihoolekandeteenust saama suunatud isik peab pöörduma erihoolekandeteenuse osutaja poole suunamisotsuses märgitud, teenuse osutamiseks kokku lepitud tähtpäeval, kuid 30 päeva jooksul isikule teenusekoha pakkumisest arvates.“;

23) paragrahvi 71 lõige 7 tunnistatakse kehtetuks;

24) paragrahvi 72 lõike 2 punktist 1, § 88 punktist 1, § 92 punktist 1, § 95 punktist 1, § 98 punktist 1, § 99² punktist 1, § 101 lõike 1 punktist 1 ja lõikest 2¹, § 102 lõike 1 punktist 3 ja lõikest 8, § 104 lõikest 2 ning § 154 punktist 2 jäetakse välja tekstiosa „raske, sügava või püsiva kuluga“;

25) paragrahvi 73 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui isik saab riiklikku pensioni või töövõimetoetust töövõimetoetuse seaduse tähenduses (edaspidi *tulud*), peab talle pärast omaosaluse ja tulumaksu tasumist jääma isiklikuks kasutamiseks vähemalt 15 protsenti nimetatud tuludest.“;

26) paragrahvi 73 täiendatakse lõikega 2² järgmises sõnastuses:

„(2²) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud töövõimetoetuse suuruseks loetakse puuduva töövõime korral Eesti Töötukassa veebilehel avaldatud kehtiva töövõimetoetuse päevamäära ja arvu 30 korrutis ümardatuna sendi täpsusega ning osalise töövõime korral 57 protsenti nimetatud korrutisest ümardatuna sendi täpsusega.“;

27) paragrahvi 73 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

28) paragrahvi 74 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui teenust saama õigustatud isikul ei ole käesoleva seaduse § 73 lõikes 2 sätestatud arvestades piisavalt rahalisi vahendeid omaosaluse tasumiseks või tal puuduvad viidatud lõikes nimetatud tulud, hüvitatakse tema eest riigieelarvega kehtestatud isiku omaosaluse maksimaalsest maksumusest puudujääv osa või tulude puudumise korral kogu omaosaluse maksimaalne maksumus (edaspidi *puudujääv osa*) riigieelarvest Sotsiaalkindlustusameti eelarve kaudu, välja arvatud juhul, kui puudujääv osa on väiksem kui 2 eurot kalendrikuus.“;

29) paragrahvi 74 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

30) paragrahvi 74 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Puudujääva osa hüvitamisel riigieelarvest võtab Sotsiaalkindlustusamet aluseks teenust saama õigustatud isiku riikliku pensioni suuruse ja käesoleva seaduse § 73 lõikes 2² sätestatud töövõimetoetuse suuruse suunamisotsuse tegemisele eelneval kalendrikuul ning arvestab nendest maha tulumaksu.“;

31) paragrahvi 74 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Puudujääv osa on vahe riigieelarvega kehtestatud isiku omaosaluse maksimaalse maksumuse ja isiku selliste tulude vahel, millest on maha arvatud tulumaks tulumaksuseaduse kohaselt ja 15 protsenti pärast tulumaksu mahaarvamist isikule kasutada jäävatest tuludest.“;

32) paragrahvi 74 lõike 6 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui isiku tulu suurus muutub pärast suunamisotsuse väljastamist, otsustab Sotsiaalkindlustusamet isiku omaosaluse puudujääva osa hüvitamise ümber pärast tulu suuruse muutumist.“;

33) paragrahvi 74 lõike 9 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Sotsiaalkindlustusamet kontrollib igal aastal 1. aprillil isiku riikliku pensioni suurust ja arvutab ümber käesoleva seaduse § 73 lõikes 2² sätestatud töövõimetoetuse suuruse.“;

34) paragrahvi 74 lõige 10 tunnistatakse kehtetuks;

35) paragrahvi 76 lõikes 1 ja §-s 82 asendatakse läbivalt sõna „osutamise“ sõnaga „õigustatuse“;

36) paragrahvi 76 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Käesoleva seaduse § 71 lõigetes 10 ja 11 sätestatud juhtudel paneb Sotsiaalkindlustusamet erihoolekandeteenust saama õigustatud isiku alates erihoolekandeteenuse osutamise otsuse tegemise kuupäevast tema toetusvajadusele vastava teenuse järjekorda, võttes arvesse isiku erihoolekandeteenuse vajaduse kiireloomulisust, ning koostab sellekohase nimekirja.“;

37) paragrahvi 76 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „nõuded“ tekstiosaga „ning isiku erihoolekandeteenuse vajaduse kiireloomulisuse arvestamise tingimused“;

38) paragrahvi 76 lõike 5 esimene lause tunnistatakse kehtetuks;

39) paragrahvi 77 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Sotsiaalkindlustusamet võib keelduda teenuseosutajaga lepingu sõlmimisest, kui Sotsiaalkindlustusamet on viimase kolme aasta jooksul teenuseosutajaga sõlmitud lepingu ühepoolset üles öelnud kohustuste rikkumise tõttu või teenuseosutajale on tehtud ettekirjutus seaduses või seaduse alusel kehtestatud nõuetele mittevastavuse tõttu.“;

40) paragrahvi 79 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui erihoolekandeteenust saama suunatud isik ei pöördu teenuseosutaja poole teenuse osutamise alustamiseks käesoleva seaduse § 71 lõikes 6 sätestatud tähtaja jooksul, tasub Sotsiaalkindlustusamet teenuseosutajale selle erihoolekandeteenuse osutamise eest, mida

saama isik on suunatud, riigieelarvest makstavat tasu esitatud arve alusel, kuid kõige rohkem 30 päeva ulatuses.“;

41) paragrahvi 79 lõike 3 punkti 1 täiendatakse pärast sõnu „mahus kuni kaks kuud järjest“ sõnadega „või neljal kuul ühe aasta jooksul“;

42) paragrahvi 80 lõike 1 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) isik ei kasuta igapäevaelu toetamise teenust, töötamise toetamise teenust, toetatud elamise teenust ning päeva- ja nädalahoiuteenust vähemalt minimaalses mahus kauem kui kaks kuud järjest või neljal kuul ühe aasta jooksul või rohkem kui nelja kuu ulatuses ühe aasta jooksul või kogukonnas elamise teenust ja ööpäevaringset erihooldusteenust kauem kui kaks kuud järjest või rohkem kui nelja kuu ulatuses ühe aasta jooksul, välja arvatud statsionaarse tervishoiuteenuse osutamise korral;“;

43) paragrahvi 80 lõike 7 punkti 2 täiendatakse pärast sõnu „mahus kauem kui kaks kuud järjest“ sõnadega „või neljal kuul ühe aasta jooksul“;

44) paragrahvi 80 lõike 7 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) ei ole teenuseosutaja juurde pöördunud erihoolekandeteenuse kasutamiseks käesoleva seaduse § 71 lõikes 6 sätestatud tähtaja jooksul või“;

45) paragrahvi 82 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui Sotsiaalkindlustusametini on jõudnud teave, et erihoolekandeteenus, mille järjekorras isik on või mida talle osutatakse, ei vasta tema vajadustele, on Sotsiaalkindlustusamet kohustatud kontrollima, kas isik vastab erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule esitatavatele nõuetele, ja hindama, kas nimetatud teenus vastab isiku vajadustele.

(2) Sotsiaalkindlustusamet tunnistab käesoleva seaduse § 70 lõikes 4 nimetatud otsuse kehtetuks (edaspidi *erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamise otsus*), kui:

- 1) erihoolekandeteenuse saaja ei vasta erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule esitatavatele nõuetele, mis kehtisid käesoleva seaduse § 70 lõikes 4 nimetatud otsuse tegemise ajal, või isikule osutatav erihoolekandeteenus ei vasta tema vajadustele või
- 2) erihoolekandeteenuse järjekorras olija ei vasta erihoolekandeteenust saama õigustatud isikule esitatavatele nõuetele, mis kehtisid käesoleva seaduse § 70 lõikes 4 nimetatud otsuse tegemise ajal, või erihoolekandeteenus, mille järjekorras isik on, ei vasta tema vajadustele või
- 3) isik ei kasuta igapäevaelu toetamise teenust, töötamise toetamise teenust, toetatud elamise teenust ning päeva- ja nädalahoiuteenust vähemalt minimaalses mahus kauem kui kaks kuud järjest või neljal kuul ühe aasta jooksul või rohkem kui nelja kuu ulatuses ühe aasta jooksul või
- 4) isik ei kasuta kogukonnas elamise teenust ja ööpäevaringset erihooldusteenust kauem kui kaks kuud järjest või rohkem kui nelja kuu ulatuses ühe aasta jooksul.“;

46) paragrahvi 82 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 sätestatud juhul jõustub erihoolekandeteenuse osutamise lõpetamise otsus isikule teatavaks tegemisest.“;

47) paragrahvi 82 lõikes 3 ja lõike 4 punktis 2 asendatakse sõna „kuus“ sõnaga „neli“;

48) paragrahvi 90 lõige 2, § 93 lõige 2, § 96 lõige 2, § 99 lõige 2 ja § 99³ lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

49) paragrahvi 90 lõike 3 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa „suunamisotsuses nimetatud soovituslikus mahus, kuid“;

50) paragrahvi 93 lõike 6 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa „suunamisotsuses märgitud soovituslikus mahus, kuid“;

51) paragrahvi 141 lõiget 2 täiendatakse punktiga 2¹ järgmises sõnastuses:

„2¹) isikuandmete kaasvastutavate töötlejate ülesanded;“;

52) paragrahvi 141 lõike 2 punkti 3 täiendatakse pärast sõna „andmete“ sõnaga „täpsem“;

53) paragrahvi 141 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri isikuandmete kaasvastutavad töötlejad on Sotsiaalkindlustusamet ja kohaliku omavalitsuse üksus. Andmekogu vastutav töötleja on Sotsiaalkindlustusamet.“;

54) paragrahvi 142¹ lõiget 1 täiendatakse punktidega 10–12 järgmises sõnastuses:

„10) erihoolekandeteenuse osutamise ja korraldamisega seotud andmed – erihoolekandeteenuse määramise ja maksmise andmed ning erihoolekandeteenuse järjekorra andmed;

11) hindamiste andmed – andmed toimetuleku, ühiskonnaelus osalemise, sealhulgas tegevusvõime ja elukeskkonna kohta;

12) sotsiaalteenuse osutaja andmed.“;

55) paragrahvi 144 lõiget 1 täiendatakse punktiga 17 järgmises sõnastuses:

„17) sotsiaalse rehabilitatsiooni, erihoolekandeteenuse ja abivahendi andmed juhul, kui neid rahastatakse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest.“;

56) paragrahvi 144 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

57) paragrahvi 144 lõike 6 punkt 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„7) sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse ja erihoolekandeteenuse vajaduse hindamise ning erihoolekandeteenuse andmed.“;

58) paragrahvi 145¹ täiendatakse lõikega 4³ järgmises sõnastuses:

„(4³) Erihoolekandeteenuse andmeid säilitatakse kümme aastat pärast teenuse saamise õiguse lõppemist.“;

59) paragrahvi 145¹ lõikes 5 asendatakse tekstiosa „2–4²“ tekstiosaga „2–4³“;

60) paragrahvi 160 täiendatakse lõigetega 51–53 järgmises sõnastuses:

„(51) Käesoleva seaduse § 71 lõiget 1¹ kohaldatakse tegevuskohtadele, mille tegevusluba on väljastatud alates 2027. aasta 1. jaanuarist.“

(52) Sotsiaalkindlustusamet hindab hiljemalt 2027. aasta 1. septembril selle isiku erihoolekandeteenuse vajaduse kiireloomulisust, kellele Sotsiaalkindlustusamet on väljastanud enne 2027. aasta 1. jaanuari erihoolekandeteenuse osutamise otsuse ja kes on võetud erihoolekandeteenuse järjekorda.

(53) Kui isik on esitanud erihoolekandeteenuse saamise taotluse enne 2027. aasta 1. jaanuari ja Sotsiaalkindlustusamet ei ole enne nimetatud tähtpäeva erihoolekandeteenuse osutamise otsust teinud, kohaldatakse erihoolekandeteenuse osutamise otsusele käesoleva seaduse § 70 redaktsiooni, mis jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.“.

§ 2. Sotsiaalseadustiku üldosa seaduse muutmine

Sotsiaalseadustiku üldosa seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 38 lõike 1 punktis 2 asendatakse tekstiosa „, sotsiaalse rehabilitatsiooni ja erihoolekandeteenuse“ tekstiosaga „ja sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse“;
- 2) paragrahvi 39 lõike 2 punktis 2 asendatakse tekstiosa „, sotsiaalse rehabilitatsiooni ning erihoolekandeteenuse“ tekstiosaga „ning sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse“;
- 3) seaduse 5. peatükki täiendatakse §-ga 39³ järgmises sõnastuses:

„§ 39³. Infosüsteemi kantud erihoolekandeteenuse andmete säilitamine

Kuni 2027. aasta 31. juulini infosüsteemi kogutud erihoolekandeteenuse andmed arhiveeritakse hiljemalt 2033. aasta 31. juulil ja neid säilitatakse isikustatult kümme aastat pärast teenuse saamise õiguse lõppemist. Pärast nimetatud tähtaja möödumist andmed anonüümitakse.“.

§ 3. Seaduse jõustumine

- (1) Käesoleva seaduse § 1 punktid 10, 19, 36, 37 ja 60 jõustuvad 2027. aasta 1. jaanuaril.
- (2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 6 ja 18 jõustuvad 2027. aasta 1. aprillil.
- (3) Käesoleva seaduse § 1 punktid 2, 7, 8, 14, 16, 20, 35, 47–59 ja § 2 jõustuvad 2027. aasta 1. augustil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 14. septembril 2026. a nr 2-6/26-01687

Vabariigi Valitsuse nimel
(allkirjastatud digitaalselt)
Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik